

Til: Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider - post@pilegrimsleden.no

Fra: Oslo Bispedømmeråd, att. Kulturrådgiver Knut Erik Tveit - kt464@kirken.no

Høringssvar fra Oslo Bispedømmeråd (OBDR)

VEIEN FRAM TIL 2037 – Langtidsplan 2019-2037. Pilegrimsleden – en reise som berører.

Rammen for høringen

Det Kongelige Kulturdepartement (KUD) har i brev av 29. august 2017 redegjort for kulturministerens pilegrimsvandring sommeren 2017 og ministerens uttalte ønske om å styrke satsing på utvikling av pilegrimsledene og pilegrimenes vandring. Som en oppfølging av dette har Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR), herunder Nasjonalt pilegrimssenter (NPS) fått i oppdrag «med utgangspunkt i strategidokumentet fra 2012 å utarbeide en langtidsplan for pilegrimssatsingen i perioden 2019 – 2037».

Langtidsplanen speiler den avgjørende betydning etableringen av den offentlige pilegrimssatsingen - fra 1997 og frem til i dag - har hatt for nyetableringen av pilegrimspraksisen i vår tid.

Motivasjonen bak å gå pilegrim - uavhengig om man går langvandring eller kortere etapper og om man vandrer alene eller i organiserte grupper - varierer.

Erkjennelsen av at ingen eier motivasjonen bak den enkelte vandrer er her en viktig erkjennelse.

Samtidig er det avgjørende å erkjenne at vandringen skjer innenfor en kontekst - hvor den kristne trostradisjonen - er en avgjørende grunnstein. OBDR er glade for at planen er seg dette bevisst men ser gjerne at den betones ennå sterkere.

Tidshorisont

Selv om slike langtidsplaner skal oppdateres med jevne mellomrom synes OBDR 20 år er et for langt tidsperspektiv. Det vil være mer hensiktsmessig å ha 2030 som siktemål. Det er videre trolig at 1000-års markeringen på Stiklestad vil få stor betydning for pilegrimsvandringen i Norge. Det kan derfor være gode grunner for også å vurdere et ti-årsperspektiv.

Den kulturelle skolesekken (DKS)

En viktig aktør på pilegrimfeltet er DKS. I Oslo bispedømme representert gjennom pilegrimsvandring for 6. klassinger i Bærum (Bærumsleden) og i Oslo (Groruddalsleden). Bare i Bærum har det deltatt 30000 skoleelever fra oppstarten i år 2000. Her deltar alle 6.klassingene på dagsvandring i et unikt tverrsektorielt samarbeid mellom kommunale etater, kirkelig fellestråd og menighetene.

OBDR mener det er viktig at dette tallet synliggjøres i langtidsplanen fordi det viser hvilket omfang gode DKS prosjekter kan gi på dette feltet.

Det er også nødvendig at Den kulturelle skolesekken blir gjennomgående brukt «som term i planen og da på alle steder hvor begrepet skole-kirke blir tatt i bruk. Forslagsvis slik: ... Kirke-skole/DKS ...

Begrunnelsen for denne utvidede presiseringen er at det er en vesentlig forskjell mellom begrepene *skole-kirke* og *DKS*.

DKS er den kulturelle nistepakken som alle elever i grunn- og videregående skole er blitt tilbudt i regi av fylkeskommune/kommune/stat siden oppstarten ved årtusenskiftet. Kirke-skole samarbeidet er en praksis som går langt tilbake i tid og hvor menighetene selv har regien på aktiviteter som finner sted - i samarbeid med skoler - i sitt eget sogn.

Historikk og visjonært utblikk

Langtidsplanen er en beskrivende tekst om historikken på pilegrimsfeltet og om foreslåtte organisatoriske og strategiske grep for å videreutvikle feltet fremover.

OBDRs vurdering er at det litt mye "historieskriving" i planen. Det kan i hovedsak hentes ut av teksten og gjøres om til et – interessant – vedlegg.

OBDR synes planen bør poengtere at revitaliseringen av pilegrimstradisjonen svarer på dyptgående utviklingstrekk i samfunnet. Vesentlige stikkord kan være: lengsel etter ro og fordypning i en gjennomdigitalisert hverdag hvor enkeltmenneskets søken etter stillhet, kontemplasjon og mening kommer under betydelig press.

Videre bør planen tydeligere løfte frem det visjonære gjennom å peke på de utviklingsmuligheter som feltet er i besittelse av.

Her er det særlig viktig å ha en tydelig strategi som viser «hvorfor staten fortsatt skal satse på pilgrim». Hva pilegrimsarbeidet tilfører samfunnet mht klimautfordringer (utfordringer med barskere klima), grønne verdier og vektlegging av den åndelige dimensjonen. Kort sagt handler det om å skape mening i menneskers liv og kontekstualisere de utfordringer samtiden står overfor. Herunder tydeligere understreke hvor viktig kirkens rolle er i pilegrimsarbeidet.

Et mulig utviklingspotensiale ligger i å utvide sesongen for pilegrimsvandringer. Sommersesongen med behagelig vandretemperatur og lyse netter i Norge oppleves som svært behagelig for mange utenlandske vandrere. Utfordringen er at sommersesongen er kort, spesielt i fjellområdene. Planen mangler analyser av hvordan strekninger av ledene kan utnyttes bedre i de lavereliggende områdene i en lengre sesong. Dette vil være viktig også i et folkehelseperspektiv. Kanskje kan også enkelte strekninger åpnes for vintervandringer på ski eller truger.

Et viktig begrep er også *stedet* fordi pilegrimer alltid går gjennom et stedlig landskap som består av så vel materielle som immaterielle verdier og historie. Dette gir mulighet for å undersøke og forske i hva *stedets* historie består av. Et eksempel er de 48

skjønnlitterære tekstene som - i perioden fra 2014 til 2017 – ble forfattet om Gamle Aker kirkegård og Gamle Aker kirke, i regi av Påske og pasjon.

Koordinering og ledelse av pilegrimsfeltet

OBDR synes videre at planen gjør klokt i å foreslå at Nasjonalt Pilegrimssenter (NPS) sin rolle, som koordinerende organ, bør tydeliggjøres. OBDR støtter derfor at NPS får en mer selvstendig lederrolle – gjerne som et eget forvaltningsorgan - og slik frigjøres fra å ligge i linje under Nidarosdomens restaureringsarbeider.

Det er samtidig avgjørende at utøvelsen av denne lederrollen skjer gjennom et nært og tillitsbasert samarbeid med de regionale sentrene og pilegrimsforeningene.

Pilegrimsforeningene sin rolle, som frivillige aktører, kan i en slik sammenheng vanskelig overvurderes.

Det står i langtidsplanen at pilegrimsarbeidet er en grasrotbevegelse. Utfordringen her er særlig knyttet til «hvordan utvikle og organisere det frivillige arbeidet». Dette står det lite om i langtidsplanen. Erfaringer med at kommunene langs ledene organiserer og utvikler frivilligheten i samarbeid med de Regionale Pilegrims Sentraene (RPSene) fungerer stort sett bra mange steder, men der RPSene mangler er det svært varierende kvalitet på oppfølgingen av og stimuleringen til frivillig arbeid.

Etablering av nye pilegrimssentra

Til slutt vil OBDR understreke at vi har forståelse for tanken om å etablere et nytt pilegrimssenter på Østlandet, lokalisert til Borg bispedømme, men vi mener det nå er viktigere å sikre en god og forsvarlig drift av Oslo Pilegrimssenter fremfor å etablere et senter i Borg.

En styrking av Oslo Pilegrimssenter betyr at senteret vil kunne jobbe enda mer målrettet opp mot sine nedslagsfelt i bispedømmene Borg og Tunsberg.

OBDR stiller seg videre noe undrende til om en «bred satsing på etablering av nye sentra langs kystleie er formålstjenlig i den økonomiske situasjonen som det samlede pilegrimsfeltet nå står overfor».